

23.11.2016

Till kommun- och stadsstyrelserna

Staten svarar för väg- och banhållningen – kommunerna avtalar fortfarande frivilligt trots ändringar i landsvägslagen och banlagen

Enligt lagen ska staten finansiera vägprojekt och kommunen ansvara för gatuhållningen. Av Kommunförbundets enkät till kommunerna 2014 framgår att allt mer av finansieringen av vägprojekt har förts över på kommunerna för att nödvändiga projekt ska gå vidare. År 2013 bidrog kommunerna med över 40 miljoner euro till landsvägsbyggen, om man ser till enkätresultaten för hela landet. Huvudorsaken uppgavs vara att projektet inte skulle ha genomförts utan kommunens finansiering eller att projektet kunde påskyndas tack vare kommunens finansiering.

Lagarna om ändring av landsvägslagen och banlagen trädde i kraft den 15 augusti 2016. Syftet är att förenhetliga bestämmelserna och formuleringssätten i de båda lagarna. Syftet med att ändra 10 § i landsvägslagen och 7 § i banlagen har också varit att i högre grad än tidigare möjliggöra utomstående finansiering för att genomföra väg- och banprojekt. Dessutom har väghållaren eller banhållaren nu möjlighet att av särskilda orsaker delta i finansieringen av annat än landsvägar och banor när åtgärden hänförs till väg- eller banhållarens uppgifter.

I 10 § i landsvägslagen sägs att av särskilda orsaker, till exempel om väghållningen sköts så att den till sin kvalitet eller omfattning håller en högre standard än vad den allmänna trafiken eller anpassningen av vägen till miljön kräver eller om någon drar särskild nytta av de åtgärder som vidtas, kan förutom väghållaren också någon annan enligt avtal delta i kostnaderna för väghållningen eller åta sig att se till att någon åtgärd som hänförs till väghållningen vidtas. På motsvarande sätt sägs det i 7 § i banlagen att andra intressenter kan ta del i kostnaderna för banhållningen på bannätet med stöd av avtal med Trafikverket, om banhållningen sköts så att den till sin kvalitet eller omfattning håller en högre standard än vad den allmänna trafiken kräver eller om någon drar särskild nytta av de åtgärder som vidtas eller om det finns någon annan särskild orsak för deltagandet.

Kommunförbundet framhåller att staten och kommunerna också hittills har avtalat flexibelt om kommunernas deltagande i finansieringen av vägprojekt och stora utvecklingsprojekt inom trafiksystemet. Lagens skrivning om avtal som bygger på särskild nytta är någonting nytt.

I motiveringen till ändringen av 10 § i landsvägslagen och 7 § i banlagen sägs bland annat:

- Syftet är att göra det möjligt att använda alternativa finansieringsmodeller i synnerhet i samband med stora utvecklingsprojekt som gäller trafiksystemet.
- Staten och kommunerna har även hittills flexibelt och på frivillig basis ingått avtal om fördelning av byggkostnaderna. Denna praxis avses inte bli ändrad.
- Avsikten med den nya grunden att någon drar särskild nytta av åtgärderna är inte att påverka behovsprövningen.
- När det gäller genomförandet av landsvägs- och banprojekt ska staten se till att områden inte behandlas ojämnt.
- Momentet erbjuder bara en möjlighet, det innebär ingen förpliktelse.

Kommunförbundet understryker därför att om en part vid finansieringsförhandlingarna hänvisar till lagändringen och den särskilda nytta som kommunen får, lönar det sig att be denna part att motivera vari den särskilda nyttan består, hur nyttan fördelas och hur den används som grund för beräkningen av finansieringsandelen. Om ingen särskild nytta kan visas, är det inte heller motiverat att avtala om eller lägga till kostnader för kommunen på den grunden att kommunen skulle dra särskild nytta av projektet. Kommunen bestämmer själv om den deltar i kostnaderna eller inte. Det finns ibland skäl för kommunen att också granska nyttan för en privat aktör och om denna kan delta i genomförandet av projektet.

Kommunförbundet framhåller att lagens skrivning om avtal utifrån särskild nytta inte bör utgöra någon press på kommunerna att delta i finansieringen av projekt som ligger på statens ansvar. Alternativa finansieringsmodeller är användbara när de bygger på frivillighet mellan avtalsparterna, till exempel inom ramen för avtal om markanvändning, boende och trafik. Så har man gjort också hittills.

Närmare upplysningar: Johanna Vilkuna, trafiksakkunnig, tfn 040 869 7836.

FINLANDS KOMMUNFÖRBUND

Timo Reina
vice verkställande direktör

Ritva Laine
direktör, regioner och samhällen

För kännedom

Registraturen, Ulla Hurmeranta, Paavo Taipale